

fenetis silvis nemoribus montibus vallibus vineis vinearumque promontoriis aquis fluviiis piscinis piscaturis aquarumque decursibus molendinis et eorundem locis, generaliter vero quarumlibet utilitatum et pertinenciarum suarum integritatibus quovis nominis vocabulo vocitatis sub suis veris metis et antiquis existentibus memoratis Francisco et Nicolao Halachy predictas duas curias nobilitares eorundemque heredibus et posteritatibus universis equaliter item curiam terciam nobilitarem et que alias condam Georgii de Bobronyk prefuerat, se gregatim prenominato Francisco Halachy et suis heredibus ac posteritatibus universis propter eiusdem magna variaque damna et incommoda ac eciam ob interitum fratris et filii ipsus Francisci Halachy in conflictu Mohachiensi,

dedimus donavimus et contulimus immo damus donamus et conferimus iure perpetuo et irrevocabiliter tenendam possidendam pariter et habendam salvo iure alieno. Harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante quas in formam nostri privilegii redigi faciemus dum nobis in specie fuerint reportate. Datum Strigonii in die beati Anthonii confessoris et martyris Anno Domini Millesimo quingentesimo vigesimo octavo, Regnorum nostrorum Hungarie et Bohemiae etc. predictorum anno secundo.

Ferdinandus

Ad. *Mgfici dn^r Nicolai*
comitis de Turotz Mgri Curie Regie.
Közli: *Romhányi János.*

A levéltárosi kar a közigazgatás államosításában.

Folyóiratunk utolsó füzetében tettük megbeszélés tárgyává az akkor nyilvánosságra került törvénytervezetet a levéltári kar érdekeivel való vonatkozásaiban és rámutattunk arra a mostoha elbánásra, melyet az 1912. LVII. tc. után a javaslat a levéltárosokkal szemben tanusít.

Most kötelességünkhöz és megbízatásunkhoz hiven beszámolunk azokról a lépésekről, melyeket egyesületünk ez ügyben tenni szükségessé tartott. Bár az ügyet ez idő szerint a világesemények háttérbe szorították és mivel nem tudni, hogyan alakul a helyzet belügyi téren, annak lehetősége sincs kizárva, hogy a javaslatból a közel jövőben még nem lesz törvény.

A vármegyei levéltárosi kar óhajainak és kívánságainak, valódi helyzetének feltárása céljából az arra illetékes tényezők előtt, egyesületünk választmánya június 12-én tartott üléséből a belügyi m. kir. miniszter úrhoz emlékiratot intézett, ezenkívül a képviselőház pénzügyi és közigazgatási bizottságának tagjaihoz küldött a levéltárosok helyzetét feltáró kérelmeket, melynek utóbb meg is lett a kívánt következménye.

A törvényjavaslat, mellyel a közvélemény alig foglalkozhatott, csakhamar a képviselőház bizottságai elé került. Előzetesen a Vármegyei Tisztviselők Országos Egyesülete foglalkozott vele június 23-án, melynek tanácskozásán *Molnár Géza* Alsófehérmegye főlevéltárosa képviselte Egyesületünk korábbi álláspontját, hogy a törvény sorozza a főlevéltárosok két nyolcadát a VII., három nyolcadát a VIII. és három nyolcadát a IX. fiz. osztályba.

Osváth Lajos Biharvármegye főlevéltárosa

hasonló értelmű indítványt terjeszt elő. *Thold Orbán* Imre indítványozza, hogy a javaslat olyképpen módosítsassék, hogy a levéltári fogalmazói vizsgát tett, továbbá a főiskolát, egyetemet végzett levéltárnokok egyharmada a szolgálati időt figyelembe véve, a VII., kétharmada a VIII. fiz. osztályba; a középiskolát végzett és a levéltári kezelői vizsgát tett levéltárnokok egyharmada a VIII., kétharmada a IX. fizetési osztályba soroztassék.

Ezenkívül a miniszterelnök, belügyi és pénzügyi m. kir. miniszter urakhoz készített az egyesület jegyzője emlékiratokat, melyekhez a levéltáraktól bekért személyi adatokból készült státuszrendezési tervezetet is csatolta, számszerűleg kimutatván, hogy az államháztartásra ebből teher ugyyszólván alig háramlík.

A javaslat bizottsági tárgyalása, melynek rendjén *Berzeviczy Albert* b. t. t., a M. Tud. Akadémia elnöke és *Szcitovszky Béla* orsz. képviselők szólaltak fel a levéltárosi kar érdekében, meleg támogatásban részesítve a hazai történetírás segédsapatát, sajnos nem sok reménnyel kecsegtetett, mert *Sándor János* belügyminiszter a benyújtott módosításhoz nem járult hozzá.

Igy állván az ügy, július 9-én Budapesten, Pestvármegye levéltárában megtartottuk rendes közgyűlésünket, mely elhatározta, hogy a kérvényeket küldöttség útján nyújtja át a miniszter uraknak.

Kölcsei Kende Péter cs. és kir. kamarás, orsz. képviselő mutatta be a miniszterelnöknel *Közeghy Sándor* alelnök, *Miskolczy-Simon János*

főtitkár, dr. Alapi Gyula jegyző, dr. Molnár István, Sümeghy Dezső és Szücs Béla tagokból álló küldöttséget, melynek szónoka *Miskolczy-Simon* János főtitkár volt. Logikus és tömör okfejtésekkel felépített beszédét gróf *Tisza* István miniszterelnök nagy figyelemmel hallgatta meg és válaszában azt a megnyugtató kijelentést tette, hogy „*részemről is teljes jogosultnak találok a levéltárosi karnak azt a törekvését, hogy főiskolai képesítéssel a magasabb fizetési osztályba való jutástól elzárva ne legyen.*”

Sztranyovszky Sándor orsz. képviselő néhány meleg szóval a levéltárosok méltányos kérelmeinek támogatására a belügyminiszter figyelmét hívta fel, ki előtt *Köszeghy* Sándor egyesületi alelnök tolmácsolta azt rövid és a helyzetet markánsul megvilágító szavakban, melyekre *Sándor* János belügyminiszter szíves szavakkal válaszolt, kilátásba helyezvén, hogy az előléptetéseket a rendes költségvetések kereteiben szándékozik megoldani. Majd kér-

déseket intézett a küldöttséghez, melyből eszmecsere fejlődött és a levéltárosi kar kérelme ennek folytán konkrét formában alakult ki. A miniszter megnyugtató kijelentéseiből azt a reményt merítette a küldöttség, hogy szerény és csak az állami igazgatás hasonló képesítésű tisztviselőivel egyenlő elbánást kérő szavai nem maradnak eredménytelenek.

A Törvényhatósági Levéltárosok Országos Egyesülete köszönetet szavazott mindazoknak, kik a kar helyzetének javítására irányuló törekvéseit megértő támogatásával karolta fel: így *Berzeviczy* Albert b. t. t., *Kölcsei* Kende Péter cs. és k. kir. kamarás, *Sztranyovszky* Sándor és *Szcitovszky* Béla orsz. képviselőknek, ugyancsak Molnár Géza, *Oszváth* Lajos és *Thold* Orbán Imre főlevéltárosoknak legőszintébb köszönetét nyilvánította.

A. Gy.

¹ L. a Levéltárosok Lapja 1914. évi 2. füzetének 47—48. l.

A főtitkár évi jelentése.

Tisztelt Közgyűlés!

A jelen és közelmúlt eseményei, jelenségei megmutatták, mennyire szüksége volt a törvényhatósági levéltárnoki karnak az egyesülésre, jogi testületben való tömörülésre. A szemünk előtt folyó küzdelem, melyet státusügyünkben folytatunk, már az első lépésnél alaki nehézségek elé állítaná az elszigetelten álló egyedeket. Ha országos egyesületünkben, vállvetett erővel kifejtett munkánk sem hozza meg a kívánt gyümölcsöket, annak oka rajtunk kívül álló tényezőkben, tőlünk messze fekvő érdekekben lesz keresendő. Egyesületünk vezetősége mindent megtett a kari érdekek szempontjából a lehetőség határai közt.

A közigazgatást jelentékenyen előbbre vinni hivatott reformjavaslatok a vármegyei levéltárnokokat, sajnos, nagyon mostoha elbánásban részesítik, előlépés és munkabeosztás tekintetében, — mint az előttünk már köztudomású. Mihelyt a törvényjavaslatok szövege m. év június 12-én a Ház asztalára került, *Köszeghy* Sándor h. elnökünk által sürgősen összehívott értekezleten vitattuk meg azok reánk vonatkozó részét, és sérelmeink orvoslása végett a bel-

ügyminiszterhez beadványt intéztünk, melyben a törvényjavaslatok két pontját oly irányban kértük módosítani, hogy 1. a vm. főlevéltárnokok $\frac{2}{3}$ része a VII., $\frac{1}{3}$ -a a VIII. és $\frac{1}{3}$ -a a IX. fizetési osztályba helyeztessék a képesítés és szolgálati idő alapján; 2. az irattár gondozása és kezelése a jövőben se soroztassék a levéltárnok teendői közé.

Midőn a vármegyei főlevéltárnokok státusügyében küzdünk, ez akcióval egyetemes célokat is szolgálunk, mert ezek helyzetének javulása természetesen maga után vonja a várm. allelvéltárnokok, városi levéltárnokok s talán az összes hazai levéltári tisztviselők ügyének előnyösebb megoldását is.

A közigazgatási reform minket érdeklő részét s ezzel kapcsolatos mozgalmunk első fázisát dr. Alapi Gyula szerkesztőnk a Levéltárnokok Lapjának f. é. 2. számában behatóan ismertette.

A törvényjavaslatok bizottsági tárgyalása alatt Magyarország volt kultuszminisztere *Berzeviczy* Albert v. b. t. tanácsos és *Scitovszky* Béla orsz. képviselők felszólaltak érdekünkben s utalva a mai várm. levéltárnoki kar tudó-